

Repertoriul jurisprudenței

Cauza T-471/11

**Éditions Odile Jacob SAS
împotriva
Comisiei Europene**

„Concurență — Concentrări — Piața editării de carte — Decizie de declarare a concentrării ca fiind compatibilă cu piața comună sub condiția cesionării unor active — Decizie de aprobare a cumpărătorului activelor cesionate — Decizie luată în urma anulării de către Tribunal a deciziei inițiale referitoare la aceeași procedură — Interesul de a exercita acțiunea — Încălcarea articolului 266 TFUE — Nerespectarea angajamentelor impuse prin decizia de autorizare condiționată — Distincție între condiții și obligații — Principiul neretroactivității — Evaluarea candidaturii cesionarului — Independența cesionarului în raport cu cedentul — Abuz de putere — Obligația de motivare”

Sumar – Hotărârea Tribunalului (Camera a doua) din 5 septembrie 2014

1. *Procedură jurisdicțională — Intervenție — Excepție de inadmisibilitate neinvocată de pârât — Inadmisibilitate*
[Statutul Curții de Justiție, art. 40 al patrulea paragraf și art. 53; Regulamentul de procedură al Tribunalului, art. 116 alin. (3)]
2. *Procedură jurisdicțională — Intervenție — Motive diferite de cele ale părții principale susținute — Inadmisibilitate*
[Statutul Curții de Justiție, art. 40 al patrulea paragraf și art. 53; Regulamentul de procedură al Tribunalului, art. 116 alin. (3)]
3. *Acțiune în anulare — Persoane fizice sau juridice — Interesul de a exercita acțiunea — Necesitatea existenței unui interes născut și actual — Interes care se raportează la o situație viitoare, dar incertă — Admisibilitate*
(art. 263 al patrulea paragraf TFUE)
4. *Acțiune în anulare — Persoane fizice sau juridice — Interesul de a exercita acțiunea — Acțiune a destinatarului unei hotărâri pronunțată de o instanță a Uniunii îndreptate împotriva unui act al unei instituții adoptat pentru punerea în executare a respectivei hotărâri — Admisibilitate — Temeiul unei eventuale acțiuni în despăgubire*
(art. 263 al patrulea paragraf TFUE)
5. *Procedură jurisdicțională — Motive — Calificare juridică a unui motiv distinctă de cea reținută într-un alt litigiu — Admisibilitate*
(art. 263 al patrulea paragraf TFUE; Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 47)

6. *Acțiune în anulare — Hotărâre de anulare — Domeniu de aplicare — Autoritate absolută de lucru judecat — Întindere — Luare în considerare atât a motivării, cât și a dispozitivului — Aspect juridic care constituie un obiter dictum, pronunțat dincolo de limitele litigiului prezentat instanței Uniunii — Excludere — Efectele hotărârii de anulare — Obligația autorului noii decizii de a se plasa la data la care a adoptat actul anulat și de a lua în considerare dispozițiile în vigoare la acel moment*

(art. 264 TFUE și 266 TFUE)

7. *Acțiune în anulare — Hotărâre de anulare — Măsuri de punere în executare — Refuz de a adopta măsuri care depășesc înlocuirea actului anulat — Obiecție referitoare la întinderea obligației de punere în executare — Cale procedurală — Acțiune în constatarea abținerii de a acționa — Contestarea legalității actului adoptat care înlocuiește actul anulat — Cale procedurală — Acțiune în anulare*

[art. 263 TFUE, 265 TFUE și 266 TFUE]

8. *Concurență — Concentrări — Examinare de către Comisie — Distincție între condițiile și obligațiile impuse întreprinderilor în cadrul unei proceduri de autorizare a unei concentrări condiționate — Efecte*

[Regulamentul nr. 4064/89 al Consiliului, art. 8 alin. (2) și alin. (5) lit. (b) și art. 14 alin. (2) lit. (b) și (c); Comunicarea 2001/C 68/03 a Comisiei, punctul 12]

9. *Dreptul Uniunii Europene — Principii — Protecția încrederii legitime — Securitate juridică — Protecție refuzată autorului unei încălcări a reglementării în vigoare — Supremația principiului legalității în raport cu principiile securității juridice și încrederii legitime justificată prin necesitatea de a menține egalitatea de tratament*

10. *Acte ale instituțiilor — Aplicarea în timp — Neretroactivitate — Excepții — Condiții — Îndeplinirea unui obiectiv de interes general și respectarea încrederii legitime — Anularea unei decizii de aprobare a cumpărătorului activelor cesionate în cadrul unei operațiuni de concentrare din cauza unei lipse de independență a mandatarului — Adoptarea unei decizii retroactive care urmărește să acopere nelegalitatea inițială — Admisibilitate*

11. *Acțiune în anulare — Hotărâre de respingere a unei acțiuni în anulare — Efecte — Autoritate relativă de lucru judecat — Menținerea prezumției de legalitate a actului atacat — Inadmisibilitatea unei noi acțiuni având același obiect, între aceleași părți și întemeiat pe aceeași cauză*

[art. 256 alin. (1) TFUE]

12. *Acțiune în anulare — Hotărâre de anulare — Efecte — Obligația de a adopta măsuri de executare — Anularea unei decizii de aprobare a cumpărătorului activelor cesionate în cadrul unei operațiuni de concentrare — Decizie care nu trebuie să preia în mod necesar aceleași motive precum cele care figurează în actul anulat — Luare în considerare a datelor referitoare la o perioadă ulterioară datei adoptării actului anulat — Admisibilitate*

(art. 266 TFUE)

13. *Concurență — Concentrări — Examinare de către Comisie — Aprecieri de ordin economic — Putere discreționară de apreciere — Control jurisdicțional — Limite*

(Regulamentul nr. 4064/89 al Consiliului, art. 2)

14. *Concurență — Concentrări — Examinare de către Comisie — Aprobare de către întreprinderile în cauză de natură să facă operațiunea notificată compatibilă cu piața internă — Aprobare a cesiunii activelor — Criterii de selectare a cumpărătorului — Posibilitatea Comisiei de a selecta cumpărătorul cel mai în măsură să asigure o concurență perfectă pe piață — Inexistență — Cesiune de active către un cumpărător fără experiență în sectorul avut în vedere — Admisibilitate — Condiții — Control jurisdicțional — Limite*

[Regulamentul nr. 4064/89 al Consiliului, art. 2 alin. (1) lit. (a) și (d), alin. (2) și (3); Comunicarea 2001/C 68/03 a Comisiei, punctul 49]

15. *Concurență — Concentrări — Examinare de către Comisie — Aprobare de către întreprinderile în cauză de natură să facă operațiunea notificată compatibilă cu piața internă — Aprobare a cesiunii activelor — Criterii de selectare a cumpărătorului — Concurent actual sau potențial — Independența cumpărătorului în raport cu vânzător — Aceeași persoană prezentă în anumite organe ale cedentului și ale cumpărătorului — Admisibilitate — Condiții*

[Regulamentul nr. 4064/89 al Consiliului, art. 2 alin. (1) lit. (a), alin. (2) și (3); Comunicarea 2001/C 68/03 a Comisiei, punctul 49]

16. *Acte ale instituțiilor — Motivare — Obligație — Conținut — Decizie de aplicare a normelor în materie de concentrări între întreprinderi — Decizie de autorizare a unei operațiuni de concentrare — Motivare care completează o motivare deja suficientă în sine*

(art. 296 TFUE)

1. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctul 36)

2. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 36 și 37)

3. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctul 39)

4. Destinatarul unei hotărâri a unei instanțe a Uniunii prin care s-a anulat un act al unei instituții au un interes să exercite o acțiune în cadrul unui litigiu privind punerea în executare a hotărârii respective de către instituția în cauză și aceasta chiar și atunci când actul atacat și-ar fi epuizat efectele. Simpla împrejurare că reclamanta nu ar dispune, chiar în cazul anulării deciziei atacate, de niciun mijloc de a cumpăra activele care fuseseră cesionate unei alte întreprinderi, operațiune validată prin decizia anulată, nu poate repune în discuție acest principiu. Astfel, din moment ce adoptarea unei decizii constituie modalitatea prin care Comisia a înțeles să pună în executare o hotărâre, reclamantul are interes să exercite acțiunea împotriva deciziei atacate ca urmare a calității sale unice de parte la cauza în care s-a pronunțat această hotărâre.

Pe de altă parte, o întreprindere care figura pe o listă restrânsă de cinci cumpărători potențiali ai activelor care urmau a fi cesionate în cadrul unei operațiuni de concentrare justifică un interes în anularea deciziei Comisiei prin care este aprobată o altă întreprindere decât cele cinci, întrucât această decizie poate în mod evident să afecteze situația sa comercială, independent de aspectul dacă, în cazul anulării deciziei atacate, aceasta ar putea fi aprobată drept cumpărător al activelor în cauză.

În plus, un reclamant are interesul de a exercita acțiunea în anularea unui act care îl afectează în mod direct pentru a obține din partea instanței Uniunii constatarea unei nelegalități comise în privința sa, astfel încât o asemenea constatare să poată servi drept temei unei eventuale acțiuni în despăgubiri destinate reparării corespunzătoare a prejudiciului cauzat prin actul atacat.

(a se vedea punctele 40, 41, 43 și 44)

5. Nicio dispoziție din Statutul Curții sau din Regulamentul de procedură nu interzice unei părți să efectueze o calificare juridică a unui motiv distinctă de cea pe care ar fi efectuat-o într-un alt litigiu. Astfel, dreptul la acțiune în fața Tribunalului de care dispune o persoană fizică sau juridică în temeiul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE nu poate fi limitat, în lipsa unui temei juridic prevăzut în mod expres în acest scop, fără a se aduce atingere principiilor fundamentale ale legalității și respectării dreptului la apărare, precum și dreptului la o cale de atac eficientă și la o instanță judecătorească imparțială garantat prin articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Deși părțile stabilesc obiectul litigiului, care nu poate fi modificat de instanță, totuși revine acestuia din urmă sarcina de a interpreta motivele, mai degrabă prin prisma conținutului decât din perspectiva calificării acestora, și de a efectua, în consecință, calificarea motivelor și a argumentelor invocate în cererea introductivă.

Adagiul *non concedit venire contra factum proprium* nu privește, în dreptul Uniunii, decât faptul că este imposibil ca o parte să conteste în fața instanței de recurs un element de fapt sau de procedură recunoscut în fața instanței de prim grad de jurisdicție și inclus în procesul-verbal al ședinței desfășurate în fața acesteia din urmă.

(a se vedea punctele 50-52)

6. Hotărârile de anulare pronunțate de instanțele Uniunii beneficiază, din momentul în care au devenit definitive, de autoritatea absolută de lucru judecat. Aceasta privește nu doar dispozitivul hotărârii de anulare, ci și motivele care constituie temeiul necesar al dispozitivului și care, din acest motiv, nu pot fi disociate de acesta.

Autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri nu privește însă decât elementele de fapt și de drept care au fost efectiv sau în mod necesar soluționate. În plus, un *obiter dictum* care apare într-o hotărâre de anulare nu beneficiază de autoritatea absolută de lucru judecat. Astfel, articolul 266 TFUE nu obligă instituția emitentă a actului anulat decât în limitele a ceea ce este necesar pentru a asigura executarea hotărârii de anulare.

Procedura având ca obiect înlocuirea unui act anulat trebuie reluată exact de la punctul în care a apărut nelegalitatea. Anularea unui act care încheie o procedură administrativă care cuprinde mai multe etape nu atrage în mod necesar după sine anularea întregii proceduri dinaintea adoptării actului atacat, indiferent de motivele de fond sau procedurale din hotărârea de anulare. Astfel, autorul actului trebuie să se plaseze la data la care a adoptat actul anulat pentru a adopta actul de înlocuire în funcție de dispozițiile în vigoare la acel moment și de elementele de fapt pertinente la data respectivă. Acesta poate totuși invoca, în noua sa decizie, alte motive decât cele pe care și-a întemeiat prima decizie. În plus, acesta nu este obligat să se pronunțe din nou cu privire la aspecte ale deciziei inițiale care nu au fost repute în discuție prin hotărârea de anulare.

(a se vedea punctele 56-59, 63, 66, 67 și 125)

7. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctul 71)

8. Regulamentul nr. 4064/89 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi și Comunicarea Comisiei privind măsurile corective admisibile în temeiul Regulamentului nr. 4064/89 și al Regulamentului nr. 447/98 stabilesc o distincție între condițiile și obligațiile impuse întreprinderilor în cadrul unei proceduri de autorizare a unei concentrări condiționate. În cazul în care întreprinderile implicate încalcă o obligație prevăzută în decizia Comisiei, aceasta poate revoca decizia de autorizare și poate aplica o amendă acestor întreprinderi. În schimb, în ceea ce privește neîndeplinirea unei condiții, Regulamentul nr. 4064/89 nu prevede în mod expres consecințe specifice.

În aceste condiții, pe de o parte, atunci când o parte nu îndeplinește o condiție, măsură structurală fără de care concentrarea nu ar fi putut fi autorizată, decizia de declarare a operațiunii ca fiind compatibilă cu piața comună devine caducă. Pe de o parte, în cazul nerespectării unei obligații care însoțește o decizie de declarare a unei concentrări ca fiind compatibilă cu piața comună, Comisia poate revoca decizia menționată și aplica o amendă întreprinderii care a încălcat obligația respectivă, dar aceasta nu este obligată să adopte astfel de măsuri.

(a se vedea punctele 73, 76, 77, 80 și 83)

9. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 92-94)

10. Principiul securității situațiilor juridice, care constituie un principiu general al dreptului Uniunii, se opune, ca regulă generală, ca aplicarea în timp a unui act să aibă un punct de plecare stabilit la o dată anterioară publicării acestuia. Potrivit unei jurisprudențe constante, situația poate fi diferită în mod excepțional dacă obiectivul care trebuie atins impune acest lucru și dacă încrederea legitimă a persoanelor interesate este respectată în mod corespunzător. Această constatare nu se întemeiază pe o distincție între deciziile individuale și actele normative.

Respectarea de către administrație a legalității și a autorității de lucru judecat constituie un astfel de obiectiv de interes general. Îndeplinește, așadar, un astfel de obiectiv o decizie a Comisiei care urmărește să umple vidul juridic provocat de anularea de către instanța Uniunii a unei prime decizii a Comisiei de aprobare a unui cumpărător al activelor cesionate în temeiul angajamentelor aferente unei decizii de autorizare a unei operațiuni de concentrare de întreprinderi și, prin urmare, să protejeze securitatea juridică a întreprinderilor supuse aplicării Regulamentului nr. 4064/89 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi.

În ceea ce privește principiul încrederii legitime, acesta de asemenea nu se opune adoptării unei noi decizii de aprobare retroactive, din moment ce punerea în aplicare a angajamentelor prevăzute de decizia de autorizare condiționată a concentrării, care continuă, la momentul adoptării noii decizii, să fie obligatorie pentru întreprinderea care s-a angajat să cesioneze activele în vederea realizării concentrării, implică, pe de o parte, ca această întreprindere să propună Comisiei aprobarea unui cumpărător al activelor care trebuie cesionate în vederea realizării operațiunii de concentrare și, pe de altă parte, ca Comisia să se pronunțe cu privire la propunerea de cumpărător formulată de întreprindere.

(a se vedea punctele 102, 103, 106 și 108)

11. Hotărârile de respingere a unei acțiuni în anularea unui act adoptat de o instituție a Uniunii au o autoritate relativă de lucru judecat, care are drept singură consecință faptul că face inadmisibilă orice nouă acțiune care are același obiect, opune aceleași părți și este întemeiată pe aceeași cauză. Prin urmare, o astfel de hotărâre nu înseamnă că actul atacat este valid, ci numai că niciunul dintre motivele invocate de reclamant nu era fondat și că situația era aceeași în privința motivelor de ordine publică pe care instanța este obligată să le ia în considerare din oficiu. În consecință, actul atacat

continuă să beneficieze de o prezumție de legalitate, care implică de asemenea, pentru toate subiectele dreptului Uniunii, obligația de a recunoaște deplina eficiență a actului respectiv atât timp cât nelegalitatea acestuia nu a fost stabilită.

(a se vedea punctele 117 și 144)

12. După anularea unui act administrativ, autorul acestuia trebuie să adopte un nou act, de înlocuire, plasându-se la data la care a fost adoptat actul anulat, în funcție de dispozițiile în vigoare și de elementele de fapt relevante la data respectivă. Autorul poate totuși invoca, în noua sa decizie, alte motive decât cele pe care și-a întemeiat prima decizie.

Controlul operațiunilor de concentrare necesită o analiză prospectivă a situației concurenței care ar putea decurge în viitor din operațiunea de concentrare, mai ales în ceea ce privește evaluarea viabilității cumpărătorului și a capacității acestuia de a menține și de a dezvolta o concurență efectivă pe piețele relevante.

Astfel, atunci când Comisia trebuie să efectueze *a posteriori* o analiză a situației concurenței care a decurs din operațiunea de concentrare, poate examina în mod întemeiat dacă analiza sa efectuată plecând de la elemente de care avea cunoștință la data adoptării deciziei anulate se coroborează cu informațiile referitoare la perioada ulterioară acestei date.

(a se vedea punctele 125, 127, 128 și 134)

13. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 135-138)

14. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 145, 146 și 148)

15. În cadrul unei operațiuni de concentrare, condiția de independență a cumpărătorului activelor cesionate pentru ca această concentrare să fie autorizată urmărește în special să garanteze capacitatea acestuia de a se comporta pe piață ca un concurent efectiv și autonom, fără ca strategia și opțiunile sale să poată fi influențate de cedent. Această independență poate fi evaluată prin examinarea legăturilor de capital, financiare, comerciale, personale și materiale dintre cele două societăți.

Împrejurarea că aceeași persoană este prezentă în organismele de conducere ale cumpărătorului și ale organelor de supraveghere ale cedentului nu este în mod necesar de natură să dovedească faptul că cumpărătorul este dependent de cedent.

Astfel, atunci când, la solicitarea Comisiei, cumpărătorul s-a angajat în mod oficial, înainte de adoptarea deciziei de aprobare, pe de o parte, ca respectiva persoană să își încheie mandatele în cadrul acestei societăți în termen de un an de la data aprobării candidaturii acesteia și, pe de altă parte, ca respectiva persoană să nu participe, în acest interval, la deliberările consiliului de administrație și ale altor comitete interne atunci când acestea au legătură cu activitățile vizate prin operațiunea de concentrare și ca această persoană să nu primească nicio informație confidențială referitoare la sectorul de activitate în discuție din partea conducerii sau a cadrelor operative ale cumpărătorului, se poate considera că Comisia s-a asigurat ca prezența aceleiași persoane în organele de conducere ale cumpărătorului și în organele de supraveghere ale cedentului să nu poată afecta independența cumpărătorului și, în consecință, menținerea și dezvoltarea unei concurențe efective pe piața relevantă.

(a se vedea punctele 152, 155, 158 și 159)

16. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 175-177 și 182)